

SZEF

URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Lech Parell

BD1.053.114.2025

Warszawa, 2026-07-14

Pan
Cezary Łazarewicz
Prezes Zarządu
Towarzystwa Dziennikarskiego

Szanowny Panie Prezesie,

W związku z pismem Pana Prezesa z dnia 1 czerwca 2026 r., dotyczącym nowelizacji ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych i związaną z nią kwestią sposobu potwierdzania przez Szefa UdSKiOR okresów świadczenia pracy przez dziennikarzy na rzecz czasopism lub redakcji radiowych nielegalnych przed 1989 r., proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z przepisami projektu Szef Urzędu będzie potwierdzał okresy świadczenia pracy na rzecz czasopism lub redakcji radiowych nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do czerwca 1989 r. w drodze decyzji administracyjnej. Oznacza to, że postępowanie w tej sprawie będzie prowadzone na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. Zgodnie zaś z art. 75 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego jako dowód należy dopuścić wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. Katalog środków dowodowych nie ma zatem charakteru zamkniętego.

W praktyce, z uwagi na konspiracyjny charakter działalności prowadzonej na rzecz nielegalnych czasopism i redakcji radiowych przed czerwcem 1989 r., kluczowe znaczenie

będą miały rzeczywiście zeznania świadków, w szczególności osób współpracujących z daną redakcją, autorów, redaktorów, drukarzy, kolporterów, organizatorów emisji lub innych osób posiadających wiedzę o charakterze i okresie wykonywanej pracy.

Jednocześnie zeznania świadków nie będą mogły być jedynym możliwym środkiem dowodowym. Znaczenie będą mogły mieć również wszelkiego rodzaju publikacje, egzemplarze czasopism, biuletynów, w oparciu o które możliwe będzie ustalenie udziału danej osoby w działalności dziennikarskiej, a także opracowania historyczne, relacje, wspomnienia oraz inne dokumenty potwierdzające tę działalność.

Szczególne znaczenie mogą mieć także dokumenty zgromadzone w zasobie Instytutu Pamięci Narodowej, w tym materiały organów bezpieczeństwa państwa, dokumentacja operacyjna, akta spraw prowadzonych wobec osób zaangażowanych w niezależną działalność wydawniczą lub radiową, a także inne dokumenty pozwalające potwierdzić fakt, charakter i okres świadczenia pracy.

Należy również podkreślić, że Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych posiada doświadczenie w prowadzeniu podobnych postępowań. Na gruncie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Szef Urzędu dokonuje bowiem, w drodze decyzji, oceny dokumentów i zeznań świadków w sprawach dotyczących potwierdzania określonych okresów działalności, w tym okresów świadczenia pracy na rzecz organizacji politycznych lub związków zawodowych nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.

Projektowana regulacja wpisuje się zatem w istniejący już model postępowania, w którym organ administracji publicznej, na podstawie całokształtu zgromadzonego materiału dowodowego, ocenia, czy wnioskodawca wykazał okresy działalności mające znaczenie dla uprawnień emerytalno-rentowych. Z uwagi na specyfikę działalności opozycyjnej i konspiracyjnej, postępowanie dowodowe będzie wymagało elastycznej, lecz zgodnej z zasadami Kodeksu postępowania administracyjnego, oceny wszystkich dostępnych dowodów, wśród których zeznania świadków będą szczególnie istotne.

Z wyrazami szacunku

Lech Parell

Szef Urzędu

2026-07-14

/dokument podpisany elektronicznie/